

זהבה שביט - דברים לזכרה

מאת אורה מלול

בסוף שבוע קיצי, באוגוסט 2013, הגיעה שיחת טלפון שהייתי רוצה לשכוח: זהבה, חברה טובה ושותפה נאמנה לעשייה, הלכה לעולמה. ואנו, חברה מלשכת מחוז ירושלים של האגף לחינוך מבוגרים, שלא ידענו על המחלה שתקפה אותה זמן קצר קודם לכן, נותרנו המומים.

אני זוכרת את פגישתי הראשונה עם זהבה. כמעט שלושים שנה עברו מאז. היא הייתה מורה במרכז למידה, ואני בתחילת דרכי בהדרכה. היה זה בכינוס כלשהו של מורי המחוז. היא נכנסה לחדר באיחור קל ומיד כבשה את לבי בהופעתה המצודדת, בשערה השחור, בחצאית המיוחדת שלבשה. לימים למדתי להכיר את יכולותיה בהוראה ובניהול. זהבה הייתה מורה מחוננת, מעת לעת מילאה את מקומה של מנהלת האולפן שבו לימדה, וכשהגיע גל העלייה הגדול ממדינות חבר העמים, מונתה באופן טבעי למנהלת האולפן שנפתח בשכונת רמות, השכונה שבה גרה עד לא מזמן. זהבה הקימה, למעשה, את האולפן, והוא התפתח והיה לאחד האולפנים הגדולים והדינמיים בירושלים. היא ניהלה אותו בחריצות, במסירות וביעילות רבה, תוך שהיא מדריכה ומטפחת צוות של מורים חדשים, מגבשת אותו והופכת אותו לגוף מלוכד ומיומן.

לימים, מששכך גל העלייה, והאולפן הלך והתכווץ, הצעתי לזהבה להצטרף לצוות ההדרכה בלשכת המחוז. התמזל מזלי, והיא נענתה להצעתי. היא הייתה מדריכה מעולה, ובשנים האחרונות לעבודתה מילאה גם תפקיד של רכזת השתלמויות. זכות גדולה נפלה בחלקי להכיר את זהבה ולעמוד מקרוב על אישיותה המיוחדת. אי אפשר היה שלא להתרשם מחריצותה, מנחישותה, מהיסודיות שבה מילאה כל מטלה, מהעברית המוקפדת והעשירה שבפיה, מכושר הביטוי המופלא שלה, מהשכל הישר, מכנותה וכן, גם מהופעתה המצודדת. חייה לא היו קלים, והיא מעולם לא בחרה בדרך הקלה. ידעה לדרוש מאחרים, אבל גם לעצמה לא ויתרה, גם אם צריך היה לצלוח מכשולים ולחצוב בסלע. כל מה שעשתה - עשתה מכל הלב, בכל מאודה.

בערב סוכות תשס"ב שכלה זהבה את בנה. כאבה היה איום, ואנו עמדנו מולו חסרי אונים, מתקשים לנחמה. והיא הצליחה לטפס גם מתוך התהום הזאת, לא הניחה לעצמה לשקוע, ומתוך משמעת עצמית אדירה חזרה ללכת בדרכה באותה התמדה, באותה עצמה ובאותה חיוניות, תוך שהיא מחפשת נחמה ומשמעות ממקורות שונים ומגוונים.

לפני כחמש שנים החליטה זהבה על פרישה מוקדמת מן העבודה. לא כדי לנוח, חלילה, אלא כדי לשנות כיוון בחיים. וכדרכה, רתמה עצמה מיד למשימה חדשה: נרשמה ללימודים מפרקים במכון וינגייט ואולי בעוד מקומות, למדה ועבדה, עבדה ולמדה עד שהייתה למדריכת יוגה ופילאטיס. לימים עברה עם בעלה לכפר קיש שלמרגלות התבור, שם אף הקימה לה סטודיו משל עצמה, וגם בו, כמו בכל דבר שנגעה, השקיעה את כל כולה, וזכתה להצלחה רבה. עד שבאה המחלה הקשה וחייה נקטעו באבם.

זהבה חיה את חייה באינטנסיביות רבה, על הטוב ועל הרע שבהם. כך ידעה להפיק את מהם את כל הטוב, וכך, באותה אינטנסיביות חוותה גם את הקשה והכואב. מאז ששכלה את בנה, תפס בית העלמין הנשקף משכונת מגוריה, רמות, מקום בולט בחייה. 'קשה לי להיות רחוקה משם', אמרה לי בשיחתנו האחרונה. בהלווייתה למדתי מפי בעלה כי עוד לפני שחלתה הביעה את רצונה להיקבר בכפר קיש, לא בירושלים. ייתכן יש בכך משום נחמה פורתא. אולי המקום החדש, אולי העניין החדש בחייה, הביאו מעט מרפא ללבה הדואב.

ביום שישי, ג' באלול תשע"ג, הלכה זהבה לעולמה, וביום ראשון, ה' באלול, השתתפנו בהלווייתה.

היא נטמנה בכפר קיש, מול הר תבור, סמוך לביתה החדש. בני משפחתה וחברים רבים ספדו לה, סיפרו הרבה על הספורט והיוגה שמילאו את לבה בשנים האחרונות לחייה. אני זוכרת את זהבה שהעולים החדשים, השפה העברית והנחלת הלשון עמדו במרכז עולמה המקצועי, ואת זהבה, החברה הטובה שידעה לרתק אותי בסיפוריה, ושחברתה נעמה לי כל-כך.

יהי זכרה ברוך.

לזכרה של טינה ריבלין

מאת אורה רינגל

אהבתי את טינה מאוד. אהבתי את הלהט שבו הביעה את דעותיה האישיות והמקצועיות כאחד, הלהט שבו סחפה אנשים אחריה, הלהט שבו הגתה, תכננה וביצעה את מטלותיה כמנהלת אולפן וכמדריכה, הלהט שבו יצרה בכל תחום שעסקה בו.

הכרתי אותה באמצע שנות השבעים. טינה הייתה אז מנהלת האולפן להסבה מקצועית ברמת-גן, ואני - מורה צעירה, ממלאת מקום, בראשית דרכי. כבר אז, בתקופה הקצרה הזאת, עמדתי על תכונותיה שלימים למדתי עליהן עוד ועוד. מאוחר יותר, במהלך שנות השמונים, נפגשו דרכינו שוב - הפעם כעמיתות לעבודה: היא עדיין מנהלת האולפן הגדול להסבה מקצועית בתל אביב, ואני מנהלת אולפן בעל ייעוד דומה בירושלים. היו אלה אולפנים ש'תפרו' על פי מידה חומרי לימוד לאוכלוסיות מקצועיות מגוונות: רופאים, אחיות, מהנדסים, אנשי מחשב, רוקחים, מורים, עורכי-דין, פסיכולוגים, מנהלי חשבונות - תקצר היריעה מלמנות את כולן. האולפן הגדול, המנוהל למופת והמייצר חומרים חדשים ללא לאות, היה לי לאבן שואבת והיווה עבורי מקור השראה.

בראשית שנות התשעים, עם העלייה הגדולה מברית המועצות לשעבר, הייתה טינה, כחלק מן החבורה המצומצמת שלנו, ממובילות התנופה הגדולה בתחום הנחלת הלשון שבאגף לחינוך מבוגרים. הייתה זו תנופה שבמהלכה גדלו עד לבלי הכר פעולות גף הנחלת הלשון, הן במספר מסגרות הלימוד והן בכמות תוכניות הלימודים וחומרי הלימוד. אנו, בני החבורה הזאת, ישבנו לילות כימים, מחולקים לצוותים שהפיקו והפיצו מערכי הדרכה, תוכניות לימודים וחומרים חדשים למורים שזה עתה נקלטו במערכת. טינה, מקצועית לעילא ולעילא, הטביעה את חותמה בכל הפעילויות הללו, הן ברמה הארצית והן ברמה המחוזית, מחוז תל אביב והמרכז.

יחד עם מקצועיותה הרבה בתחום הוראת העברית כשפה שנייה, ניכרה בכל פעולותיה האהבה העזה לשפה העברית ולספרות העברית. שפתה העשירה ובקיאותה במקורות הביאו אותה לא רק לקיום השתלמויות נפלאות אלא גם להחלטה להמשיך את דרכה האקדמית לאחר פרישתה. הלהט המיוחד ליווה אותה גם בעבודת הדוקטורט שלה שעסקה ברב רבינר מבולגריה. שיחותינו, שבהן דיברה בעיניים בורקות על גילוייה המרגשים, על לימודי הלידנו שלה ועל ההתקדמות בעבודת הדוקטורט, נעמו לי מאוד והעשירו את חיי.

טינה הספיקה לשאת את התואר דוקטור שנה אחת בלבד. לא הייתה מאושרת ממנה, וודאי וודאי כשהתחילה לעבוד כחוקרת במכון לשפות יהודיות באוניברסיטת בר-אילן. 'תארי לך, בגילי, אני "פוצחת" בקריירה אקדמית' אמרה לי בגאווה בלתי מוסתרת.

טינה נלקחה מאתנו בחטף והיא בת שישים וארבע בלבד. היא הותירה את צאן מרעיתה - חדר המורים ששמר לה אמונים כל השנים, ואותנו - חבריה, נדהמים ועצובים. אהבתי אותך, טינה, חברתי הטובה. אישיותך קרנה, היה בכך יופי פנימי וחיצוני, הייתה בכך כמיהה לצדק, היית חברה טובה. העולם שלי, ושל כל אלה שהכירו אותך, עני יותר בלעדריך.

יהי זכרה ברוך.